

Ida Stria

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

ORCID: 0000-0002-7715-0758

istri@ukw.edu.pl

Rozdział 7

Lingwistyka kulturowa

Streszczenie

W ramach dyscypliny naukowej badającej relacje między językiem, kulturą i poznaniem wyróżnia się kilka nurtów, takich jak lingwistyka kulturowa Farzada Sharifiana, polska etnolingwistyka kognitywna oraz amerykańska antropologia lingwistyczna. Wszystkie te podejścia łączy wspólna tradycja badawcza, sięgająca myśli Wilhelma von Humboldta, Bronisława Malinowskiego, Edwarda Sapira i Benjamina Whorfa. Jako nadrzędny termin proponuję określenie „lingwistyka kulturowa”, ponieważ centralnym punktem analiz w tym obszarze jest wpływ języka, kształtowanego przez kulturę danej społeczności, na postrzeganie świata. Rozdział definiuje i porządkuje terminologię oraz ilustruje różnice metodologiczne między poszczególnymi szkołami, wynikające z odmiennych perspektyw badawczych. Lubelska szkoła etnolingwistyczna operuje pojęciami takimi jak *profilowanie*, *definicja kognitywna* i *stereotyp*, podczas gdy Sharifian koncentruje się na *konceptualizacjach kulturowych*, takich jak *metafory*, *kategorie* i *schematy kulturowe*. Oba nurty podkreślają rolę podmiotu w kształtowaniu obrazu świata. Rozdział zawiera również rys historyczny lingwistyki kulturowej oraz opis jej rozwoju w Polsce i na świecie, a także wskazuje kierunki i obszary badawcze, podkreślając interdyscyplinarność tej dziedziny oraz jej powiązania m.in. z antropologią i socjolingwistyką.

Słowa kluczowe: etnolingwistyka, antropologia lingwistyczna, kultura, językowy obraz świata, konceptualizacje

Nota bibliograficzna:

Stria, Ida (2025): Lingwistyka kulturowa. [W:] Topczewska, U., Jopek-Bosiacka, A., Leńko-Szymańska, A., Szupica-Pyrzanowska, M. (red.): *Lingwistyka stosowana. Kompendium*, t. II: *Język w badaniach interdyscyplinarnych*, pod red. M. Szupicy-Pyrzanowskiej. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar, 163–178. DOI: 10.7366/978836809139707.

Cultural linguistics

Abstract

Within the scientific discipline that explores the relationships between language, culture, and cognition, several key approaches can be distinguished, including F. Sharifian's Cultural Linguistics, Polish cognitive ethnolinguistics, and American linguistic anthropology. These perspectives share a common research tradition, tracing back to the ideas of Humboldt, Malinowski, Sapir, and Whorf. I propose the term "cultural linguistics" as the overarching designation, since the central focus of analyses in this field is the influence of language – shaped by the culture of a given community – on the perception of the world. This chapter defines and organises terminology while illustrating methodological differences between various schools, which stem from distinct research perspectives. The Lublin School of Ethnolinguistics employs concepts such as *profiling*, *cognitive definition*, and *stereotype*, whereas Sharifian focuses on *cultural conceptualisations*, including *metaphors*, *categories*, and *cultural schemas*. Both approaches emphasise the role of the subject in shaping the worldview. The chapter also provides a historical overview of cultural linguistics, describes its development in Poland and globally, as well as outlines research directions and areas. The interdisciplinary nature of this field is highlighted, along with its connections to disciplines such as anthropology and sociolinguistics.

Keywords: ethnolinguistics, linguistic anthropology, culture, linguistic worldview, conceptualisations